

Halina Guła-Kubiszewska, Piotr Oleśniewicz
AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO WE WROCŁAWIU

NAUCZYCIEL WYCHOWANIA FIZYCZNEGO W NOWEJ ROLI NAUCZYCIELA TURYSTYKI SZKOLNEJ

ABSTRACT

The physical education teacher in a new role of a school tourism instructor

Physical education at school can be implemented on the basis of a twofold strategy: in the system of mandatory lessons and student's choice classes. Whether the selection of classes to choose from is attractive depends on teachers' various qualifications and experiences and their use of the available sports facilities. Tourist classes are offered to all willing pupils and aim at developing their tourist and sightseeing interests, as well as at encouraging them to collect so called "qualified tourist" badges. The aim of the research performed among 125 physical education students was to find out what they think about their qualifications to fulfil the role of a tourism teacher. The results show that students understand well the goals and tasks of school tourism, but they are not satisfactorily prepared to implement the physical education content in this form. Students present poor knowledge of formal and legal requirements relating to organising tourist activities, although they highly assess their own competence in this field. Also, students do not feel prepared to implement classes in various active tourism forms at school; however, they consider the curriculum content in this topic to be of highest importance.

Key words: school tourism, physical education, school education, school tourism teacher paradigm

WPROWADZENIE

Od roku szkolnego 2009/2010 wdrażana jest nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego [1]. Wprowadza ona kilka istotnych zmian w wychowaniu fizycznym na wszystkich poziomach edukacji. W celu optymalnego wykorzystania możliwości i należytego wypełnienia obowiązków wynikających z podstawy programowej wychowania fizycznego niezbędne jest respektowanie innych regulacji prawnych [2]. Zgodnie z nimi, wychowanie fizyczne może być realizowane dwutorowo, z wykorzystaniem strategii mieszanej. Są to obowiązkowe zajęcia w systemie klasowo-lekcyjnym (takie same dla wszystkich uczniów) oraz zajęcia fakultatywne (obowiązkowe zajęcia do indywidualnego wyboru przez ucznia w grupach międzyoddziałowych lub międzyklasowych). Uczeń traktowany jest jako współorganizator procesu uczenia się, a szkoła ma obowiązek stwo-

żyć mu warunki do samodzielnego i świadomego wyboru form aktywności fizycznej, dostosowanych do jego zainteresowań, potrzeb rozwojowych i możliwości psychofizycznych. Zajęcia wychowania fizycznego (począwszy od klasy czwartej szkoły podstawowej, poprzez gimnazjum, aż do szkoły ponadgimnazjalnej) powinny częściowo odbywać się w grupach zainteresowań, zgodnie z wyborem dokonany przez ucznia. Wymaga to od nauczycieli wychowania fizycznego stworzenia własnej oferty zajęć, uwzględniającej różnorodne formy aktywności fizycznej do wyboru. Zajęcia te mogą być prowadzone w grupach międzyoddziałowych (w jednej grupie mogą znajdować się uczniowie z różnych oddziałów tego samego rocznika) lub międzyklasowych (uczniowie z różnych roczników) w systemie lekcyjnym, pozalekcyjnym lub pozaszkolnym. Na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum proponuje się model 2 + 2, czyli 2 go-

dziny obowiązkowe w systemie klasowo-lekcyjnym i 2 godziny zajęć obowiązkowych do wyboru (fakultatywnych), natomiast na poziomie ponadgimnazjalnym – model 1 + 2 (1 godzina w systemie klasowo-lekcyjnym i 2 godziny zajęć fakultatywnych).

Przedstawiony model realizacji wychowania fizycznego to wyzwanie i jednocześnie szansa na:

- lepszą motywację i większe zaangażowanie ucznia,
- większą satysfakcję nauczyciela z pracy, jego szersze uczestnictwo w życiu szkoły, lepsze możliwości rozwoju zawodowego i osobistego,
- autonomię szkoły i nauczyciela w organizacji i doborze treści kształcenia,
- promowanie szkoły poprzez tworzenie ciekawej i konkurencyjnej oferty zajęć do wyboru.

Atrakcyjność oferty zajęć do wyboru zależy od różnorodnych kwalifikacji i doświadczeń nauczycieli oraz od stopnia wykorzystania bazy sportowej środowiska. Możliwe jest, po uzgodnieniu z organem prowadzącym szkołę, porozumienie w sprawie wykorzystania obiektów należących do innych szkół lub obiektów pozaszkolnych. Wyróżnia się cztery rodzaje zajęć do wyboru: sportowe, rekreacyjno-zdrowotne, taneczne i turystyczne. Zajęcia te powinny odbywać się systematycznie, przynajmniej dwa razy w tygodniu (2 godziny dydaktyczne). Istnieje jednak możliwość kumulowania godzin zajęć – głównie w profilu turystycznym, co wiąże się z rodzajem uprawianej turystyki, stopniem zaawansowania uczniów czy porą roku. Należy tu zachować zasadę, że zajęcia 2-godzinne odbywają się co tydzień, 4-godzinne co 2 tygodnie, 6-godzinne co 3 tygodnie, a 8-godzinne co 4 tygodnie. Realizacja tego typu zajęć może być zaplanowana również w soboty.

Zajęcia turystyczne są przeznaczone dla wszystkich chętnych uczniów. Mają na celu rozbudzenie ich zainteresowań turystyczno-krajoznawczych oraz zachęcenie do zdobywania odznak turystyki kwalifikowanej. W ramach tych zajęć szkoła może zaproponować uczniom jedną lub kilka form turystyki do wyboru, w zależności od ich zainteresowań oraz warunków terenowych, np. turys-

tykę pieszą, rowerową, kajakową, górską. Organizując zajęcia turystyczne, należy pamiętać o obowiązkach wynikających ze stosownych rozporządzeń [3].

CEL BADAŃ

Celem podjętych badań było rozpoznanie opinii studentów wychowania fizycznego na temat ich przygotowania do prowadzenia zajęć turystycznych w ramach obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego w edukacji szkolnej. Sformułowano następujące pytania badawcze:

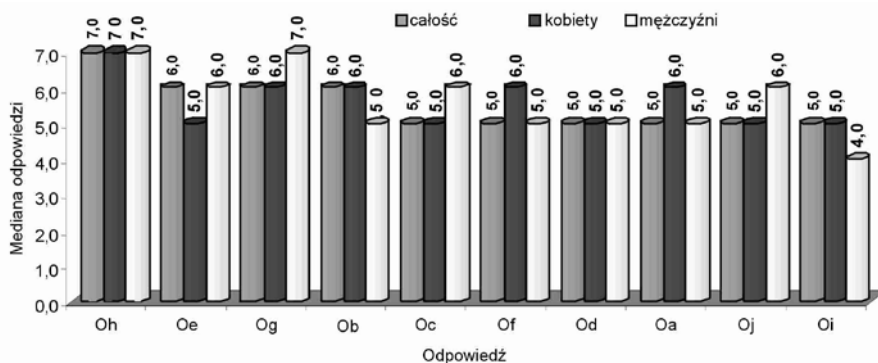
1. Jak studenci rozumieją cele organizowania przez szkołę krajoznawstwa i turystyki?
2. Jakie formy organizowania krajoznawstwa i turystyki szkolnej preferują studenci jako potencjalni nauczyciele turystyki szkolnej?
3. Jaka jest wśród studentów znajomość wymogów prawnych związanych z organizacją turystyki szkolnej?
4. Które treści kształcenia przedmiotu „turystyka szkolna” uznali studenci za najistotniejsze w rozwijaniu ich kompetencji jako nauczycieli turystyki szkolnej?

MATERIAŁ I METODY BADAŃ

Badania zostały przeprowadzone wśród wszystkich studentów I roku studiów wf. II stopnia po zaliczeniu przedmiotu „turystyka szkolna” w roku 2009/2010. Przedmiot ten jest realizowany w wymiarze 30 godzin i kończy się egzaminem. Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego techniką ankietową i wykorzystano kwestionariusz ankietowy HGK/PO-2009/10-II/I/IS własnego autorstwa. Badania miały charakter anonimowy i dobrowolny. Wzięło w nich udział 125 studentów, w tym 68 kobiet i 57 mężczyzn.

WYNIKI

Studenci w pytaniach rankingowych mieli uporządkować ważność odpowiedzi od naj-

- Oh – upowszechnianie form aktywnego wypoczynku
 Oe – upowszechnianie zasad ochrony środowiska naturalnego i korzystania z zasobów przyrody
 Og – poprawa stanu zdrowia osób pochodzących z terenów zagrożonych
 Ob – poznawanie kultury i języka innych państw
 Oc – poszerzanie wiedzy z różnych dziedzin życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego
 Of – podnoszenie sprawności fizycznej
 Od – wspomaganie rodziny i szkoły w procesie wychowania
 Oa – poznawanie kraju, jego środowiska, tradycji, zabytków kultury i historii
 Oj – poznawanie zasad bezpiecznego zachowania się w różnych sytuacjach
 Oi – przeciwdziałanie patologii społecznej

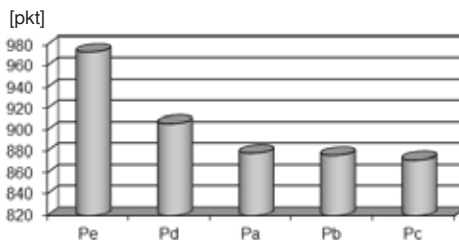
Ryc. 1. Ranking opinii studentów na temat celów krajoznawstwa i turystyki szkolnej

bardziej do najmniej znaczących. Wyniki sortowano według median dla całości badanych oraz przy powtarzających się wartościach median według rosnącej zmienności.

Organizowanie przez szkołę zajęć turystyczno-krajoznawczych ma przede wszystkim służyć upowszechnianiu wśród młodzieży form aktywnego wypoczynku oraz zasad życia w środowisku naturalnym (ryc. 1). W dalszej kolejności to możliwość poznawania kultury własnego kraju i innych państw. Studenci za mniej ważne uznają perspektywy oddziaływania wychowawczego. Wypowiedzi respondentów nie są w sposób istotny zróżnicowane.

Studentów – przyszłych nauczycieli wychowania fizycznego – zapytano o formy, które chcieliby realizować na zajęciach turystycznych w procesie wychowania fizycznego.

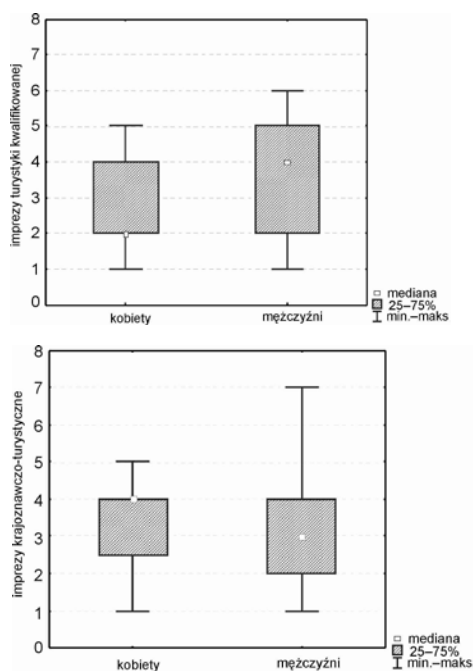
Badani wskazują na standardowe formy realizacji turystyki szkolnej (ryc. 2). Traktują fakultet turystyczny raczej jako stosowaną przez szkoły formę organizacji pracy, a nie nowy sposób prowadzenia szkolnego wychowania fizycznego. Podstawa programowa zezwala na układanie zajęć do wyboru w bloki (w ramach obowiązkowego wychowania fizycznego), nawet do 8 godzin jednorazowo (np. raz w miesiącu).

- Pe – imprezy wyjazdowe: zielone szkoły, zimowe szkoły, szkoły ekologiczne
 Pd – imprezy turystyki kwalifikowanej: piesze nizinne i górskie, rowerowe, kajakowe, żeglarskie
 Pa – wycieczki przedmiotowe – uzupełnienie obowiązującego programu nauczania
 Pb – wycieczki krajoznawczo-turystyczne – od uczestników nie są wymagane przygotowanie kondycyjne ani specjalistyczne umiejętności
 Pc – imprezy krajoznawczo-turystyczne: biwaki, konkursy, turnieje

Ryc. 2. Ranking opinii studentów dotyczący preferowanych form fakultetu turystycznego

Istotne różnice między studentkami i studentami dotyczyły formy sklasyfikowanej na miejscu drugim i piątym (ryc. 3). Studenci wolą prowadzić lekcje wychowania fizycznego w ramach fakultetu turystycznego w formie turystyki kwalifikowanej – wycieczek pieszych nizinnych i górskich, rowerowych, kajakowych czy żeglarskich. Ich koleżanki

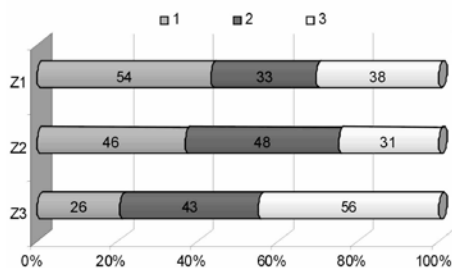
Ryc. 3. Zróżnicowanie preferowanych form zajęć turystycznych w szkole ze względu na płeć badanych

preferują imprezy krajoznawczo-turystyczne, takie jak biwaki, konkursy, turnieje.

Realizacja fakultetu turystycznego (w formie zblokowanej – 4- lub 8-godzinnej) może mieć charakter wycieczek weekendowych. Spytano studentów, jakie funkcje powinny w ich opinii pełnić tego rodzaju wycieczki.

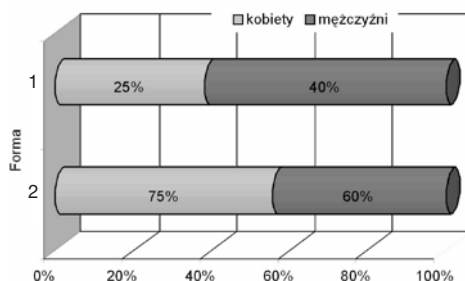
Największy odsetek badanych na pierwszym miejscu wskazuje zadania turystyki szkolnej związane z wycieczkami uczniów (ryc. 4). Najmniejszą rolę studenci przypisują działaniom związanym z budowaniem ogólnej sprawności fizycznej, która stanowiłaby bazę do uprawiania turystyki wakacyjnej.

Zapytano również studentów o formy wycieczek wieloprezedmiotowych, które chcieliby realizować na zajęciach turystyki szkolnej (ryc. 5). Odpowiedzi respondentów nie różniły się istotnie – dominuje forma turystyki kwalifikowanej, połączona z poznawaniem regionalnego folkloru. Można jednak zauważyć, że kobiety jako nauczycielki wychowania fizycznego bardziej byłyby skłonne do rozszerzenia treści edukacyjnych o pozna-

1 – miejsce pierwsze
2 – miejsce drugie
3 – miejsce trzecie
Z1 – wypoczynek
Z2 – poznanie najbliższych okolic zamieszkania ucznia
Z3 – przygotowanie do wycieczek dłuższych i wakacyjnych wędrowek

Ryc. 4. Ranking opinii studentów na temat zadań, jakie powinny spełniać wycieczki weekendowe

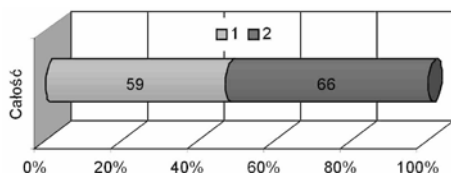
1 – z elementami turystyki kwalifikowanej (np. górską = kultura regionu + folklor)
2 – z elementami turystyki kwalifikowanej i badań środowiskowych (np. górską = historia danego regionu + problematyka transformacji profilu zawodowego mieszkańców tego regionu)

Ryc. 5. Rodzaje preferowanych przez studentów form wycieczek wieloprezedmiotowych

nie zmian w strukturze społecznej mieszkańców zwiedzanych regionów.

Kolejne pytanie miało na celu rozpoznanie preferencji studentów (jako nauczycieli turystyki szkolnej) w zakresie form wycieczek terytorialnych. Spośród badanych 59 osób (47%) realizowałoby głównie turystykę krajową, natomiast 66 (53%) widzi możliwości uprawiania turystyki w krajach sąsiednich (ryc. 6). Deklaracje badanych studentów pozwalają optymistycznie postrzegać atrakcyjność zajęć turystycznych wśród młodzieży.

Chcąc zweryfikować przygotowanie studentów do pełnienia funkcji nauczyciela turystyki szkolnej w ramach procesu wy-

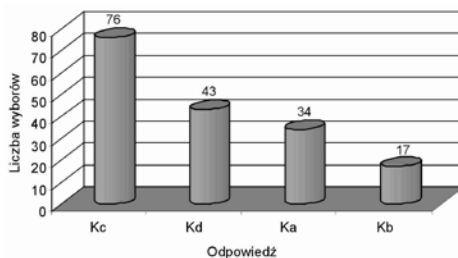
1 – wycieczki krajowe
2 – wycieczki zagraniczne

Ryc. 6. Rodzaje preferowanych przez studentów wycieczek terytorialnych

chowania fizycznego, sformułowano dwa pytania dotyczące prawnych aspektów organizacji wycieczek szkolnych. Wszystkie warianty zawarte w kafeterii odpowiedzi każdego pytania są poprawne [3], dlatego 100% wskazań studentów na każdą odpowiedź będzie potwierdzeniem ich dobrej znajomości przepisów.

Największy odsetek badanych (76%) udzielił poprawnej odpowiedzi w przypadku odpowiedzi „Kc” (ryc. 7). Ponad połowa przyszłych nauczycieli turystyki szkolnej nie wie jednak, komu uprawnienia prowadzenia wycieczek przysługują.

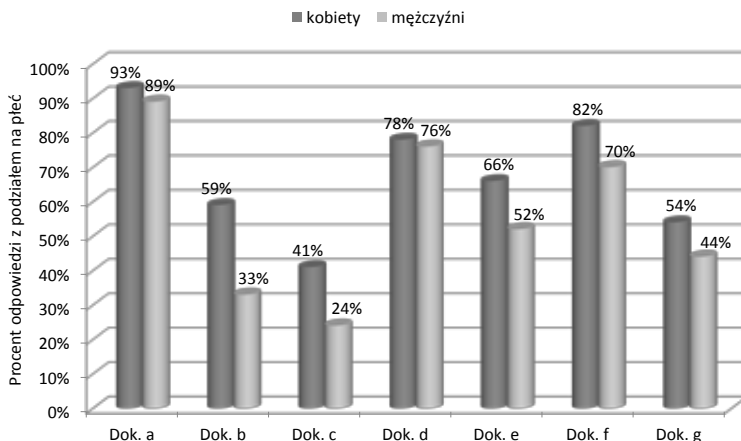
Duży odsetek badanych (75–90%) dobrze zna wymagania formalne związane

Kc – kierownikiem wycieczki może być osoba, która posiada uprawnienia przewodnika turystycznego, przewodnika lub instruktora turystyki kwalifikowanej albo pilota wycieczek
Kd – kierownikiem imprezy turystyki kwalifikowanej może być osoba, która jest trenerem lub instruktorem odpowiedniej dyscypliny sportu lub posiada uprawnienia zawarte w pkt Kc
Ka – osoba, która ukończyła kurs wycieczek szkolnych
Kb – osoba, która jest instruktorem harcerskim

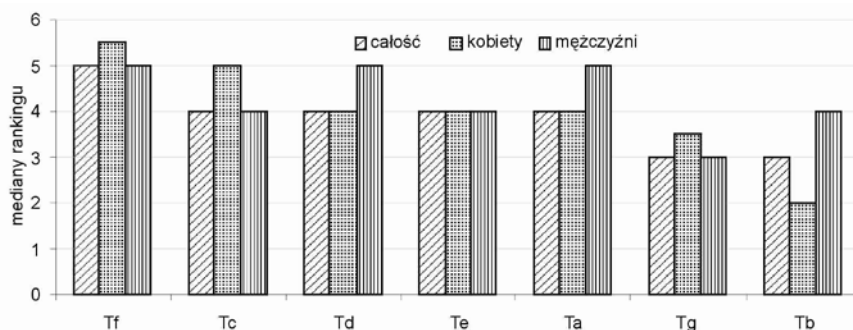
Ryc. 7. Rozkład odpowiedzi studentów na pytanie, kto może być kierownikiem wycieczki

z organizacją wycieczki, takie jak posiadanie zgody i harmonogramu oraz konieczność ubezpieczenia młodzieży (ryc. 8). Połowa badanych studentów nie zna sposobów dokumentowania wycieczki w instytucjach nadzoru zewnętrznego i wewnętrznego szkoły.

Dok. a – zgoda na organizację wycieczki
Dok. b – zawiadomienie organu prowadzącego szkołę
Dok. c – zawiadomienie organu nadzoru pedagogicznego
Dok. d – harmonogram wycieczki
Dok. e – oświadczenie zobowiązujące do przestrzegania przepisów bezpieczeństwa w czasie trwania wycieczki
Dok. f – polisa ubezpieczeniowa
Dok. g – potwierdzenie zamówionych usług wraz z ewentualnymi dowodami przedpłat

Ryc. 8. Rozkład odpowiedzi studentów na pytanie, jaka dokumentacja jest wymagana w organizacji wycieczki szkolnej

Tf – wybrane formy turystyki aktywnej w szkole (wycieczki szkolne i obozy wędrownie)

Tc – organizacja turystyki i krajoznawstwa w Polsce

Td – bezpieczeństwo w turystyce

Te – ochrona przyrody w turystyce

Ta – turystyka jako zjawisko społeczne

Tg – podstawy prawne działalności turystycznej

Tb – zarys dziejów turystyki

Ryc. 9. Rankingu odpowiedzi studentów na temat realizowanych na studiach treści kształcenia, które będą najistotniejsze w prowadzeniu fakultetu turystycznego

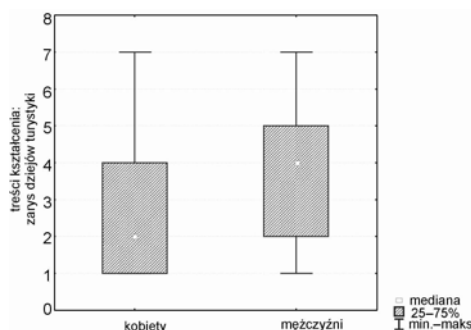
Kolejne pytania dotyczyły merytorycznego przygotowania studentów do roli nauczyciela turystyki szkolnej.

Największe walory edukacyjne dla studentów miały treści odnoszące się do form i organizacji turystyki aktywnej w Polsce oraz związane z bezpieczeństwem jej uczestników (ryc. 9). Jednak podstawy prawne działalności turystycznej są dla studentów mniej ważne. Istotne różnice w wypowiedziach studentek i studentów odnosiły się do odpowiedzi „Tb” ($p = 0,00$).

W opinii studentów znajomość historii turystyki jest ważna dla wartościowej działalności turystycznej z młodzieżą szkolną, dla studentek treści te są mniej istotne (ryc. 10).

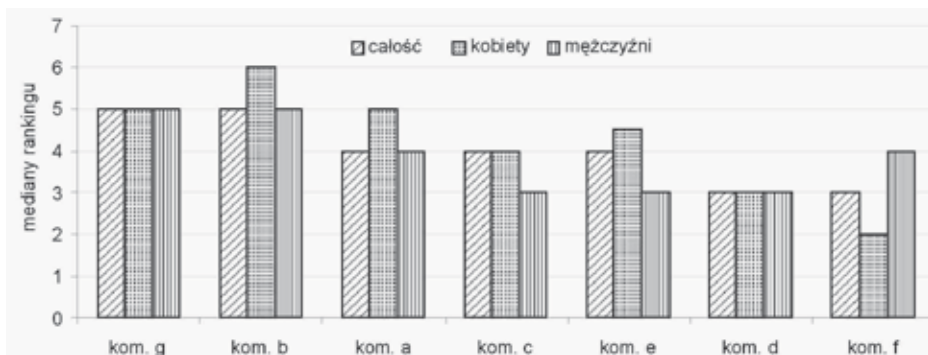
Wypowiedzi studentów dotyczące znaczenia poznanych treści edukacyjnych skonfrontowano z ich opiniami na temat nabytych kompetencji związanych z tymi zagadnieniami.

Studenci czują się bardziej kompetentni w tych zagadnieniach, które miały dla nich mniejsze walory edukacyjne (ryc. 11). Być może treści te były też łatwiejsze do opanowania. Zróżnicowanie płciowe na poziomie statystycznie istotnym wystąpiło w zagadnieniu „b” ($p = 0,02$) i „f” ($p = 0,00$). Studentki uznają się za lepszych znawców historii turystyki, natomiast studenci oceniają wyżej swoje kompetencje w prowadzeniu turystyki aktywnej w szkole (ryc. 12, 13).

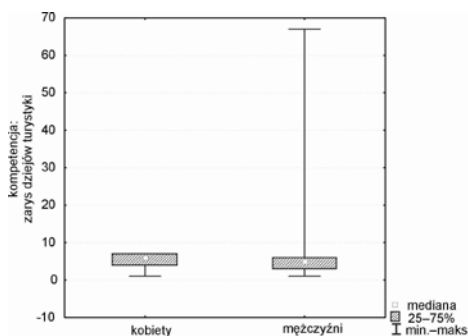
Ryc. 10. Zróżnicowanie odpowiedzi na temat ważności treści kształcenia dotyczących historii turystyki

W dalszej analizie wyników próbowano określić, czy średnia ocen uzyskana na egzaminie z przedmiotu „turystyka szkolna” różnicowała odpowiedzi badanych w zakresie rozumienia celów turystyki szkolnej, walorów edukacyjnych zagadnień poznanych podczas realizacji treści programowych i nabytych kompetencji. Niższą średnią (2–3,99) uzyskały 44 osoby, wyższą (4–5) 81 badanych. Wyniki pokazały, że opinie studentów wychowania fizycznego (potencjalnych nauczycieli turystyki szkolnej) nie różniły się ze względu na ich osiągnięcia edukacyjne.

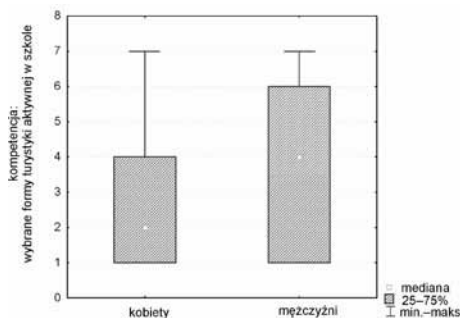

kom. g – podstawy prawne działalności turystycznej (ważność: 6 miejsce)
kom. b – zarys dziejów turystyki (ważność: 7 miejsce)
kom. a – turystyka jako zjawisko społeczne (ważność: 5 miejsce)
kom. c – organizacja turystyki i krajoznawstwa w Polsce (ważność: 2 miejsce)
kom. e – ochrona przyrody w turystyce (ważność: 4 miejsce)
kom. d – bezpieczeństwo w turystyce (ważność: 3 miejsce)
kom. f – wybrane formy turystyki aktywnej w szkole (wycieczki szkolne i obozy wędrowne) (ważność: 1 miejsce)

Ryc. 11. Ranking poziomu uzyskanych przez studentów kompetencji w poszczególnych zagadnieniach w porównaniu z ich rangą merytoryczną

Ryc. 12. Zróżnicowanie odpowiedzi na temat ważności treści kształcenia dotyczących znanstwa historii turystyki

Ryc. 13. Zróżnicowanie odpowiedzi dotyczących kompetencji w zakresie prowadzenia turystyki aktywnej w szkole

DYSKUSJA

Ogólnie panuje pogląd, że podstawową formą właściwie rozumianej edukacji do czasu wolnego w szkole mogą być zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne. Postawa nauczycieli wobec tego typu edukacji jest – według badań Sarneckiego [4] – bierna. Badania przeprowadzone przez niego w podstawowych i gimnazjalnych szkołach wielkopolskich i lubelskich wykazały, że w opinii 67% nauczycieli organizacja zajęć pozalekcyjnych nie jest inicjatywą wartą zaangażowania, gdyż uczniowie są niechętni szkole i jej otocze-

niu. Spośród 138 badanych nauczycieli 82% nie czuje się przygotowanych do edukowania w zakresie czasu wolnego. Uważają, że to zadanie dla instytucji pozaszkolnych lub rodziców. Rola szkoły jako miejsca edukacji do czasu wolnego jest marginalna. Jednocześnie badania tego autora nad formami spędzania czasu wolnego przeprowadzone wśród uczniów tych szkół wskazały na bardzo niepokojące zjawiska. Prawie połowa badanych (44,5%) spędza czas w galeriach – ze względu na dynamikę tego miejsca, anonimowość oraz dużą swobodę zachowania. Prawie wszyscy młodzi ludzie zdają sobie

sprawę z czyhających tam zagrożeń (92,5% wie o prostytucji nieletnich i rozmaitych formach uzależnień).

Rezultaty badań młodzieży szkół gimnazjalnych w Szczecinie [5] odzwierciedlają dużą niechęć uczniów do zajęć turystycznych. Realizowane w formie pozalekcyjnej nie budzą zainteresowania wśród młodzieży (25% badanych uczniów jest aktywna w innych kołach – języka angielskiego, języka polskiego czy matematyki). Badania prowadzone wśród młodzieży przez Toczek-Werner [6] wskazują, że około 3/4 uczniów chętnie uczestniczy w zajęciach ryzykownych i przejawia pozytywne postawy wobec takich zachowań. Jak zatem wykorzystać stosunek postawy młodzieży do celowo planowanych i organizowanych zajęć czasu wolnego, tak aby zaspokoić potrzeby młodzieży w zakresie działań ryzykownych, oferując zadania nieodzowne na etapie wzrastania ku dojrzałości.

Na potrzebę wzbogacania oferty zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych (jako formy edukacji do czasu wolnego) z uwzględnieniem oczekiwań uczniów wskazali także Fąk i wsp. [7]. Przeprowadzone przez nich badania wśród nauczycieli wrocławskich gimnazjów miały na celu rozpoznanie, które zajęcia lekcyjne odgrywają największą rolę w realizacji procesu edukacji do czasu wolnego. Według nauczycieli, największe znaczenie w tym zakresie ma szkolne wychowanie fizyczne (25,2%) oraz godzina wychowawcza (20,7%). Nauczyciele większe znaczenie przypisują postawie rodziców (31,4%) oraz grupie rówieśniczej (24,3%).

Wydaje się oczywiste, że edukacja młodzieży do czasu wolnego w ramach fakultetu turystycznego (dla chętnych uczniów na lekcjach wychowania fizycznego) otwiera przed nauczycielami wychowania fizycznego nowe perspektywy. Podjęcie się roli nauczyciela turystyki szkolnej będzie możliwe tylko w przypadku nauczyciela dobrze przygotowanego i kompetentnego.

Wyniki opisanych badań wśród studentów wychowania fizycznego wskazują na gotowość przyszłych nauczycieli do pełnienia funkcji nauczyciela turystyki szkolnej. Studenci rozumieją potrzebę upowszechniania różnego rodzaju form aktywnego wypoczynku i turystyki aktywnej wśród młodzie-

ży szkolnej. Wydaje się jednak, że błędnie traktują imprezy wyjazdowe (takie jak zielone szkoły, zimowe szkoły, szkoły ekologiczne) jako formę realizacji fakultetu turystycznego w szkole w ramach lekcji wychowania fizycznego. Pozytywnie należy odebrać fakt, że chcą także popularyzować inne formy, np. wycieczki piesze, górskie, rowerowe, kajakowe czy żeglarskie. Pragną również łączyć elementy turystyki kwalifikowanej z poznawaniem kultury i folkloru danego regionu – nie tylko w Polsce, ale także podczas wycieczek zagranicznych. Doceniają znaczenie turystyki szkolnej w kształtowaniu aktywnych zachowań wolnoczasowych. Poziom przygotowania studentów można uznać za zadowalający, ale niewystarczający – szczególnie pod względem prawnych podstaw działalności turystycznej (studenci wysoko oceniają swoją znajomość tematu, opinie te jednak nie znajdują potwierdzenia w faktach). Nisko natomiast klasyfikują swoje kompetencje w tych zagadnieniach działalności turystycznej, których treści kształcenia realizowane na studiach wydają im się ważne. Inne badania własne przeprowadzone wśród studentów studiów II stopnia II roku wychowania fizycznego specjalności „organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży” [8] również potwierdzają niezadowalające odczucia studentów związane z pełnieniem funkcji nauczyciela turystyki szkolnej. Studenci wychowania fizycznego jako przyszli animatorzy kultury czasu wolnego sami są bardzo bierni pod względem aktywności turystycznej, a ich ocena walorów kształcących treści przedmiotów kierunkowych plasuje się na poziomie przeciętnym i słabym.

WNIOSKI

1. W opinii studentów (potencjalnych nauczycieli turystyki szkolnej) główny cel turystyki realizowanej w procesie szkolnego wychowania fizycznego to upowszechnianie form aktywnego wypoczynku.
2. Najważniejsze formy realizacji to – według studentów – imprezy wyjazdowe i imprezy turystyki kwalifikowanej, takie jak wycieczki piesze nizinne i górskie, rowerowe, kajakowe, żeglarskie.

3. Studenci wykazali się słabą znajomością wymagań formalnoprawnych związanych z organizacją działalności turystycznej, chociaż swoje kompetencje w tym zakresie oceniają wysoko. Nie czują się natomiast przygotowani do prowadzenia różnych form turystyki aktywnej w szkole, chociaż treści programowe w tej dziedzinie uznali za najważniejsze.

Podsumowując, należy stwierdzić, że obserwowany został problem wymagający natychmiastowego rozwiązania. Jak zmienić zakres i poziom przygotowania studentów wychowania fizycznego, by nie zaprzepaścić nowych możliwości realizacji wychowania fizycznego w szkole, określonych w podstawie programowej jako „strategia oferowania”?

BIBLIOGRAFIA

[1] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, Dz.U. z 2009 r. nr 4, poz. 17. [2] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 sierpnia 2009 r. w sprawie dopuszczalnych form

realizacji dwóch godzin obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, Dz.U. nr 136, poz. 1116.

[3] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki, Dz.U. z 2001 r. nr 135, poz. 1516, z późn. zm. [4] Sarnecki R., Edukacyjne aspekty czasu wolnego, [w:] Denek K., Kamińska A., Kojs W., Oleśniewicz P. (red.), Edukacja jutra. Proces wychowania w szkole i poza nią, Humanista, Sosnowiec 2010, 223–228. [5] Bereznički F., Zajęcia pozalekcyjne w gimnazjach, [w:] Denek K., Kamińska A., Kojs W., Oleśniewicz P. (red.), Edukacja jutra. Proces wychowania w szkole i poza nią, Humanista, Sosnowiec 2010, 155–160. [6] Toczek-Werner S., Wzrastanie ku dojrzałości – czas zachowań ryzykownych i poszukiwania wrażeń, [w:] Furmanek W. (red.), Wartości w pedagogice: czas jako wartość we współczesnej pedagogice. Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2008, 262–270. [7] Fąk T., Kaik-Woźniak A., Juroszek B., Edukacja do kultury czasu wolnego młodzieży gimnazjalnej w opinii nauczycieli, *Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu*, 2009, 28, 354–359. [8] Guła-Kubiszewska H., Oleśniewicz P., Turystyka szkolna – przygotowanie edukatorów w ocenie studentów kierunku wychowanie fizyczne oraz turystyka i rekreacja, [w:] Grzesiak J. (red.), Ewaluacja i innowacje w edukacji. Kompetencje i odpowiedzialność nauczyciela, UAM, PWSZ, Kalisz-Konin 2010, 541–552.